

1 CZYNNIKI ŚRODOWISKA.
BIOLOGIA

- 185 165.3 : 945.4 IBL
Namkoong G., Squillace A. E.: Problems in estimating genetic variance by Shrikhandes's method. **Ocena wariancji genetycznej metodą Shrikhande.** *Silvae Gen.* 1970 t. 19 nr 2/3 s. 74—77, rys. 1, wyk. 1, bibliogr. poz. 11. — Ocena odziedziczalności w szerokim znaczeniu, przy zastosowaniu metody Shrikhande, może być jednocześnie wygodna i tania. Autor omawia rozmaite założenia niezbędne dla powodzenia metody. Analizowane cechy muszą mieć wariancję poletek, która zmienia się stosownie do logarytmicznej funkcji zmian w wielkości poletki, a genetyczne efekty nie mogą być zaciemnione wpływem konkurencji. Ponadto stwierdzono, że należy zastosować adekwatny sposób oceny, taki jak iteracyjny najmniejszych kwadratów. (W. J.).

- 186 165.7 — — 176.1 *Populus* IBL
Vincent G., Polnar M.: Heterosis-effekt bei Pappelhybriden. **Skutki heterozji u mieszańców topoli.** *Silvae Gen.* 1970 t. 19 nr 2/3 s. 69—73, fot. 4, tab. 7, wyk. 8. — Badania przeprowadzono w latach 1964—1965. Stwierdzono, że heterozja somatyczna wynika z heterozygotyczności, która wyraża się w gwałtownym wzroście podczas wczesnego okresu rozwoju. Nie występuje u wielu mieszańców należących do różnych sekcji, przy adaptatywnej heterozji, tj. przy większej odporności tych mieszańców. Z drugiej strony, mieszańce gatunków topól pochodzących z tej samej sekcji często wykazują wyższy poziom odporności i w dodatku nierzadko przewyższają inne, nawet w dostatecznie szybkim wzroście. Hybrydy *P. grandis* x *P. serotina*, zawierające znaczne ilości osobników z dominującymi allelami wykazują nie tylko większą odporność ale i szybsze tempo wzrostu w pierwszym roku życia w porównaniu z mieszańcami *P. grandis* x *P. tacamahaca*, chociaż u tych ostatnich stwierdzono większy udział heterozygotycznych osobników z przeciwnymi allelami. (W. J.).

2 HODOWLA LASU

- 187 23 IBL
Volk K.: Neue Wege bei Begründung, Schutz und Pflege von Jungbeständen. **Nowe drogi w dziedzinie zakładania, ochrony i pielęgnowania młodników.** *Allg. Forstz.* 1970 t. 25 nr 18 s. 367—368. — Nowoczesny leśnik — hodowca przystępując do pracy ocenia najpierw siedlisko i zadrzewienie, po czym na podstawie operatu i założonego celu gospodarczego ustala zabiegi hodowlane.

W drzewostanach świerkowych, jodłowych i bukowych odnowienie naturalne stawiane jest na pierwszym planie, ale nie stanowi celu samego w sobie. W uzasadnionych wypadkach następuje sadzenie po usunięciu starego drzewostanu. Pierwsze trzebieże w młodnikach

bukowych prowadzone są po osiągnięciu pierśnicy 4,5—8,0 cm. Usuwa się wówczas od 1000 do 4000 szt./ha. Zgodnie z zaleceniami Abetza w 20-letnich świerczynach redukuje się liczbę drzew do 2000—2500 szt./ha. (W. B.).

188

231.4 — — 174.7 *Pinus*

IBL

Godnev E. D.: Ob ispol'zovanii poroslevoj sposobnosti sosny. **O wykorzystaniu zdolności odrosłowej sosny.** Lesn. Choz. 1970 t. 23 nr 8 s. 21—24, fot. 3. — Już na początku bieżącego wieku opisywano w różnych rejonach ZSRR, w Polsce i krajach nadbałtyckich egzemplarze sosen odrosłowych. Zdolność dawania odrosli u sosny była badana przez autora w 7—10-letnich uprawach, gdzie

ścianano drzewka pozostawiając 1—2 żywe gałęzie. W dwa lata po ścięciu większość drzewek wykształciła pędy odrosłowe z pączków śpiących. Zdolność odrosłową sosny można wykorzystać przy sadzeniu sadzonek z silnie rozwiniętymi koronami. Po zredukowaniu takiej korony do połowy, powinien powstać pęd odrosłowy, dający początek nowej regularnej korony. (W. C.).

189

232.11 — — 176.1

IBL

Krahl-Urban J.: Anregungen für Anbauversuche mit nordamerikanischen Laubholzarten. **Zachęta do prób nad uprawą północnoamerykańskich gatunków liściastych.** Allg. Forstz. 1970 t. 25 nr 17 s. 357—361, fot. 6, map. 6. — Wymieniono gatunki nadające się do prób uprawowych w Europie: *Acer rubrum*. — występuje w Ameryce na bagnitszych nizinach i w terenie górzystym. Odznacza się szybkim wzrostem i dochodzi do wys. 40 m i 1,5 m grubości. *Acer saccharum* jest drzewem głównie parkowym, alejowym i występuje jako domieszka. Wzrost ma powolny, a wymagania siedliskowe duże. W wieku 100—120 lat osiąga wys. 40 m i grubość 1 m. *Betula lutea* należy do elity gatun-

ków amerykańskich ze względu na wysoką jakość drewna. Najlepszy wzrost osiągany jest na glebach piaszczysto-gliniastych. *Juglans nigra* nadaje się na bogate siedliska i gleby rolne. Drewno jest poszukiwane w meblarstwie. *Liriodendron tulipifera* występuje głównie w stanie Ohio, Karolina, Tennessee. Po 10 latach osiąga wzrost 16 m, a po 50 — 40 m. Ponad 200-letnie drzewa dochodzą do 60 m i grubości 2—3,5 m. Drewno jest lekkie i ma zastosowanie w meblarstwie. *Prunus serotina* występuje głównie w Pensylwanii dając dobre wyniki na ubogich glebach zbielicowanych. Omówiono inne gatunki jak platan i dotychczasowe próby uprawy w Europie. (W. B.).

190

232.311.2 — — 174.7 *Larix*

IBL

Timofeev V. P.: Pervye itogi sozdanija i ispol'zovanija postojannyh semennych učastkov listvennicy. **Pierwsze wyniki założenia i wykorzystania przyszłych drzewostanów nasiennych modrzewia.** Lesn. Choz. 1970 t. 23 nr 8 s. 14—18, tab. 1. — Zasobność 100—200-letnich drzewostanów modrzewia wynosząca 1100—1600 m³/ha wskazuje na celowość uprawiania tego gatunku. Do uprawy w krajach nadbałtyckich najodpowiedniejszy jest modrzew europejski, w centralnych rejonach RFSRR — modrzew Sukaczewa, a na wschodzie — modrzew syberyjski. Dobrze przyrastają także modrzewie: polski, mieszańce eurojapońskie i modrzew europejski aklimatyzowany w Szkocji, lecz ze

względu na stosunkowo krótki okres obserwacji nie można zalecić ich jeszcze do powszechnej uprawy. W celu stworzenia odpowiedniej bazy dla produkcji nasion założono 5 rejestrowanych upraw pochodnych — przyszłych drzewostanów nasiennych modrzewi europejskiego, syberyjskiego i Sukaczewa, na łącznej powierzchni 60 ha. Najstarsza uprawa ma już 27 lat, najmłodsza — 3 lata. Z najstarszych pozyskuje się już znaczne ilości nasion (ponad 10 ton szyszek). Wykorzystano jednak tylko ok. 20% plonu szyszek ze względu na brak urządzeń umożliwiających dostanie się do koron. Przyjęto dla plantacji nasiennych końcową więźbę 10×10 m. (W. C.).

Sčepaščenko G. L., Sčepaščenko N. L., Volkov Ju. M.: Vlijanie poverchnostno-aktivnyh veščestv na gruntovuju wschožest'semjan drevesnyh porod. **Wpływ substancji powierzchniowo-aktywnych na siłę kiełkowania nasion drzew po wysianiu do gleby.** Lesn. Choz. 1970 t. 23 nr 6 s. 35—36, tab. 2. — Przeprowadzono badania nad wpływem substancji powierzchniowo czynnych na proces stratyfikacji nasion lipy drobno-listniej i na gruntową wydajność siewek oraz ich jakość. Do badań użyto dwóch preparatów „Alanat” i „Marsz”, uzyska-

nych jako produkty uboczne w przerobieniu węglowodorów i syntetycznych kwasów tłuszczowych. Po 3-letnich badaniach stwierdzono, że preparaty te nie powodują skrócenia czasu stratyfikacji nasion lipy, ale znacznie zwiększają gruntową siłę kiełkowania oraz odsetek sadzonek pierwszej klasy. Moczenie przed siewem nasion w roztworach wodnych tych preparatów zwiększa gruntową siłę kiełkowania klonu o 140—150%, robinii — o 400—500%. (W. C.).

192

232.331 : 181.36

IBL

Korać M.: Competition and root systems coalescence in nest seeding of some forest tree species with a special account of beech treatment. **Konkurencja i zrastanie się systemów korzeniowych przy siewie gniazdowym drzew leśnych niektórych gatunków, ze specjalnym uwzględnieniem uprawy buka.** Silvae Gen. 1970 t. 19 nr 2/3 s. 99—101, fot. 6, bibliogr. poz. 9. — Zwięzły przegląd literatury przedmiotu oraz omówienie badań nad gniazdowym siewem sumaka, buka, *Fraxinus pennsylvanica* oraz kilku gatunków iglastych. Badano wpływ gęstości wysiewu 10, 20 lub 30 nasion w gniazdach, przy liczbie 38 gniazd na 10 m² na rozwój roślin. Przy

liczbie 20 nasion w gnieździe stwierdzono zrastanie się korzeni u buka po trzech latach, u *F. Pennsylvanica* zrastanie nastąpiło po 4 latach. U sumaka zrastanie nastąpiło w pierwszym roku po wysiewie, na poletkach z największą liczbą nasion. Stwierdzono, że zrosnięte korzenie pełniej zaopatrują rośliny w składniki odżywcze i że wytrzymują wtedy lepiej konkurencję ziół i chwastów w niesprzyjających warunkach klimatycznych. Z przeprowadzonych badań wynika, że buk może być hodowany na otwartej przestrzeni ze znacznie lepszymi efektami, jeżeli zastosuje się siew gniazdowy. (W. J.).

193

232.4 : 237.1

IBL

Bastrykin S. N.: Ekonomičeskie predposylki vnedrenija pluga PŁD-1,2. **Ekonomiczne przesłanki zastosowania pługa PŁD-1,2.** Lesn. Choz. 1970, t. 23 nr 6 s. 46—50, tab. 3. — W obwodzie moskiewskim z braku ciężkich ciągników do karczowania zrębów stosuje się powszechnie odnawianie ręczne. Sadzonki są sadzone pod pług PKŁ-70. Po sadzeniu na uprawie nie można mechanicznie pielęgnować gleby. Na nie kar-

czowanych zrębach można natomiast przygotować glebę za pomocą pługa talerzowego PŁD-1,2 i po takim przygotowaniu sadzić za pomocą sadzarki i mechanicznie pielęgnować glebę. Użycie pługa PŁD-1,2 zapewnia lepszą udatność upraw oraz daje oszczędności na kosztach i robociźnie. Pług ten wymaga jeszcze pewnych przeróbek, po przeprowadzeniu których powinien być przekazany do produkcji. (W. C.).

194

232.42 + 232.427

IBL

Volobuev G. P., Gol'brajch E. S.: Progressivnaja tehnologija posadki leśnych kultur lesoposadočnoj mašinoj „Družba-2. **Postępowa technologia sadzenia upraw leśnych za pomocą sadzarki „Družba-2”.** Lesn. Choz. 1970 t. 23 nr 7 s. 46—52, fot. 1, rys. 2. — Za granicą opracowano już technologię od-

nawiania nie karczowanych zrębów. Stosuje się w niej 2—3-letnie sadzonki w doniczkach torfowych, celulozowo-torfowych lub tekturowych. Taki sposób odnawiania zrębów daje znaczne oszczędności i ułatwia wykonanie pracy. W 1968 r. skonstruowano sadzarkę „Družba-2”, która przeszła już próby

terenowe. Można ją stosować na rzędach z 2500 pni/ha. Wysadza się wówczas około 2800 sadzonek. Rozstawa rzędów wynosi ok. 1,68 m, odstęp sadzonek w rzędach — średnio ok. 1,0 m, dzienna wydajność — do 2 ha. Obsługa składa

się z 3 robotników. Koszt odnowienia 1 ha — 88 rubli (wraz z ceną sadzonek). Do uciągu sadzarki stosuje się ciągniki ŁChT-55 lub TDT-40M, lub TDT-55. (W. C.).

195

232.43 : 651.7

IBL

Nevzorov V. M.: Effektivnost' kul'tur sosny pri raznoj gustote posadki. **Efektowność upraw sosnowych z różnej gęstości sadzenia.** Lesn. Choz. 1970 t. 23 nr 6 s. 29—32, fot. 3, tab. 2. — Na podstawie oceny drzewostanów sosnowych powstałych z upraw o różnej gęstości początkowej (od 4,4 tys./ha do 40,3 tys./ha), stwierdzono, że największą

wartość pieniężną ma drewno z drzewostanów o początkowej gęstości 20 tys./ha. Biorąc jednak pod uwagę koszty zakładania i pielęgnowania upraw należy przyjąć za najwłaściwszą gęstość 13—20 tys./ha. Zakładanie upraw w zbyt luźnej więźbie 4—5 tys. ha jest niewskazane i ekonomicznie nieuzasadnione. (W. C.).

196

232.43 — — 945.4

IBL

Mráček Z.: Zpráva o pokusné ploše slodující vliv různého sponu na kvalitu porostů. **Doniesienie o powierzchni doświadczalnej założonej w celu badania wpływu różnej więźby na jakość drzewostanu.** Lesnictví 1970 t. 16 nr 6 s. 513—523, tab. 3, wykr. 4, bibliogr. poz. 2. — Ocenę drzewostanu świerkowego przeprowadzono na powierzchni założonej w 1889 r. przez Instytut Leśny w Mariabrunn (k. Wiednia), na której zastosowano więźbę 1 × 1 m,

1,5 × 1,5 m i 2 × 2 m. Oczyszczanie strzał było najbardziej intensywne przy więźbie 1 × 1 m, najmniejszą sękatość stwierdzono jednak na poletku o więźbie 2 × 2 m, gdzie było najwięcej drzew o drobnych gałęziach. Na tym poletku był również największy odsetek drzew odpowiednich do dalszego hodowania. Byłoby wskazane założenie doświadczalnego z więźbą 2 × 1 m, z której można następnie przejść na więźbę 2 × 2 m. (S. K.).

197

241 (47)

IBL

Losickij K. B.: Technologija rubok uchoda v lesach SSSR. **Technologia cięć pielęgnacyjnych w lasach ZSRR.** Lesn. Choz. 1970 t. 23 nr 6 s. 18—21. — W ciągu 10 lat (1955—1965) powierzchnia cięć pielęgnacyjnych zwiększyła się o 80%, z 842 tys. ha do 1,5 mln, a pozyskanie wynosi obecnie ok. 14 mln m³ drewna. Prace te ze względu na brak robotników muszą być zmechanizowane. Skonstruowano specjalne maszyny (Sekor, Dzie-

ciół, ARUM, SMA-1) do cięć pielęgnacyjnych w lesie, lecz nie opracowano technologii, która spełniałaby wymagania biologiczno-leśne. Omówiono wady cięć korytarzowych i stwierdzono, że technologia cięć pielęgnacyjnych musi być zróżnicowana w zależności od składu gatunkowego, bonitacji i sposobu powstania drzewostanu. Do opracowanych technologii trzeba dostosować maszyny i sprzęt a nie odwrotnie. (W. C.).

198

241 — — 174.7 *Pinus* : 323.12

IBL

Reining E.: Pflege von Kiefernjungbeständen mit dem Rotorschneider. **Pielęgnowania młodników sosnowych przy użyciu piły tarczowej.** Allg. Forstz. 1970 t. 25 nr 18 s. 373—374, fot. 3. — W latach 1960—66 na terenach ze sztucznie obniżonym poziomem wody gruntowej założono sadzeniem ok. 400 ha upraw sosnowych w więźbie od 1,30 × 0,35 do 1,50 × 0,50 m. Powstałe tą drogą młodniki były b. gęste i zabiegi pielęgnacyjne prowadzono najpierw pilarkami. Ponieważ wyniki nie były za-

dawalające wprowadzono następnie piły tarczowe zawieszane na ciągniku i napędzane z wałka przekładnika mocy. Początkowo stosowany był ciągnik o mocy 35 KM, a następnie 62 KM, co umożliwiło pracę w młodnikach 16-letnich wys. 11 m i średnicy drzewa do 12 cm. Sposobem tym wsiewano co drugi, trzeci lub szósty rząd. Usuwanie rzędów rozwiązuje sprawę udostępnienia drzewostanów, poprawia przyrost na zwirowatych siedliskach i w pewnym stopniu zabezpiecza przed pożarami. (W. B.).

Kramer, Kortzfleisch A.: Erfahrungen mit starker Reihendurchforstung bei Fichte im Westharz. **Doświadczenia z silną trzebieżą rządową świerka w zachodnim Harcu.** Forst-u. Holzw. 1970 t. 25 nr 9 s. 177—181, fot. 4, tab. 6, bibliogr. poz. 11. — Tendencja do zmechanizowanego pielęgnowania drzewostanów świerkowych prowadzi do cięć rządowych i pasowych. Trzebieże rządowe można przeprowadzać w drzewostanach, w których nie było jeszcze czyszczeń. Przeciwwstawiając sposób ten indywidualnej trzebieży dolnej stwierdzono obniżkę kosztów całej operacji i mo-

żliwość wprowadzania mechanizacji. Oddziaływanie schematycznej trzebieży omówiono na przykładzie 93-letniego drzewostanu na terenie Harcu, w którym w okresie 1924/25 liczbę drzew zredukowano o 2/3, usuwając każdy 2 i 3 rząd. Nie stwierdzono ujemnego wpływu na zapas i jego jakość. Podkreślono, że na dobrych siedliskach przy zbyt gęstej więźbie młodników świerkowych cięcia rządowe są właściwym rozwiązaniem. Na przyszłość zalecono zakładanie upraw świerkowych w luźnej więźbie (W. B.).

200

245.13 : 245.17

IBL

Pavlov E. A.: Drevolazajušcie mehanizirovannye vetvezki. **Samobieżne podkrzesywarki mechaniczne.** Lesn. Choz. 1970 t. 23 nr 8 s. 88—91, fot. 2, rys. 2, tab. 3. — Podkrzesywanie rosnących drzew powoduje zwiększenie wydajności drewna użytkowego o 50%. Drewno to ma znacznie większą wartość użytkową i cenę. Skonstruowano już kilkanaście różnych typów samobieżnych podkrzesywarek mechanicznych. Pierwsza taka podkrzesywarka została opatentowana w 1964 r. w Szwajcarii przez H. Haida. W 1968 r. firma Fichtel

i Sachs wyprodukowała podkrzesywarkę typ KS-31. Podkrzesywarka może pracować na drzewach o grubości od 10 do 29 cm. Wysokość wschodzenia — do 15 m, szybkość techniczna — 9,6 m/min., eksploatacyjna — 1,88 m/min., ciężar ok. 40 kg, docisk kółek napędowych — 3 atm. Przy podkrzesywaniu największą wydajność osiąga zespół 2 robotników obsługujących 2 podkrzesywarki. Wydajność mechanicznego podkrzesywania np. do wysokości 8 m jest trzykrotnie większa niż przy podkrzesywaniu ręcznym. (W. C.).

201

263 : 228.0

IBL

Šatalov V. G.: Povyšenie effektivnosti pojmnennych nasaždenij. **Zwiększenie wydajności drzewostanów łągowych.** Lesn. Choz. 1970 t. 23 nr 6 s. 33—34. — Duże obszary gleb łągowych w dolinach rzek nie są wykorzystane w właściwy sposób. Gleby te powinny być włączone do intensywnej produkcji drewna. Na skutek niewłaściwego doboru gatunków na poszczególne stanowiska obserwuje się masowe usychanie drzew. Autor zaleca sadzić w dolinie Donu dąb na zasobnych glebach o poziomie wody po-

niżej 2 m, topole na glebach okresowo zatapianych, sosnę na ubogich glebach piaszczystych, namytych, zatapianych do 15 dni, brzozę brodawkową na stanowiskach zatapianych do 25 dni, a na glebach zatapianych przez dłuższy czas — wierzbę białą. Z krzewów zaleca się wprowadzanie porzeczki czarnej, bzu czarnego, amorfy, wierzb krzewiastych. Gęstość sadzenia musi być dostosowana do biologicznych właściwości drzew, jak również do funkcji, jakie ma spełniać dany drzewostan. (W. C.).

3 NAUKA O PRACY. POZYSKIWANIE DREWNA. PRACE ZRĘBOWE I TRANSPORT. INŻYNIERIA LEŚNA

202

303 : 962

IBL

Areščenko V. D.: O tempach rosta proizvoditel'nosti truda i zarabotnoj platy v lesnom chozjajstve. **O tempach wzro-**

stu wydajności pracy i zarobków w gospodarstwie leśnym. Lesn. Choz. 1970 t. 23 nr 8 s. 7—11, tab. 3, wyk. 1. — Po

wprowadzeniu jednolitej ceny, tzw. „ceny 1965 r.”, można było przeprowadzić analizę wielkości produkcji i wydajności pracy w gospodarstwie leśnym na Białorusi. Ustalono, że wzrost produkcji wyprzedza wzrost wydajności pracy. W latach 1966—1968 średni roczny wzrost wydajności pracy jest mniejszy, niż w poprzednim planie 7-letnim. Nastąpiło natomiast zwiększenie się udziału prac zmechanizowanych. Po przeprowadzonej w 1968 r. regulacji płac, dalszy wzrost

zarobków może być osiągnięty jedynie przez zwiększenie wydajności pracy, przy czym to ostatnie powinno zawsze wyprzedzać wzrost płac. Na wydajność pracy robotników leśnych duży wpływ mają czynniki środowiska, co należy uwzględnić w analizach. Dzięki wprowadzeniu zróżnicowanych wskaźników można ustalić prawdziwą wydajność pracy i określić współczynnik wzrostu wydajności pracy i wzrostu zarobków. (W. C.).

203

Kabalin S. I., Ponomareva N. A.: Iz opyta opredelenija proizvoditel'nosti truda. **Z prób określenia wydajności pracy.** Lesn. Choz. 1970 t. 23 nr 7 s. 6—8, tab. 2. — Pomiar wydajności pracy w gospodarstwie leśnym jest skomplikowany, lecz bardzo ważny ze względu na potrzebę kontrolowania stopnia wykonania planów, wykorzystania funduszy płac oraz jako środek stymulowania wzrostu wydajności pracy. Opracowane

303

IBL

przez leningradzki instytut leśny zróżnicowane wskaźniki wydajności pracy, sprawdzone w różnych warunkach przyrodniczo-leśnych i gospodarczych, okazały się w pełni przydatne do praktycznego stosowania. Dzięki tym wskaźnikom eliminuje się wpływ warunków siedliskowych na rozmiar produkcji, a określa rzeczywistą wydajność pracy. (W. C.).

204

Trišin V. S., Belova T. A.: Ob izmerenii proizvoditel'nosti truda w lesnom chozjajstve. **O mierzeniu wydajności pracy w gospodarstwie leśnym.** Lesn. Choz. 1970 t. 23 nr 7 s. 2—6, tab. 1. — Jednym z najbardziej skomplikowanych zagadnień jest określanie rozmiaru produkcji. W warunkach gospodarstwa leśnego rozmiar produkcji zależy zarówno od czynników nie związanych z wydajnością pracy robotników, jak i od czynników związanych ze stopniem mecha-

303

IBL

nizacji, organizacją i wydajnością pracy robotników. W celu określenia rozmiaru produkcji za pomocą wysokości zarobków robotników, opracowano 4 warianty obliczeń, w których uwzględniono stopień zmechanizowania prac oraz rozmiar prac wykonywanych ręcznie. Przy obliczeniach trzeba eliminować czynniki środowiska, wpływające na rozmiar produkcji lecz niezależne od wkładu pracy żywej. (W. C.).

205

Kuris I. E.: Organizacija remonta mašin v lesnom chozjajstve. **Organizacja remontu maszyn w gospodarstwie leśnym.** Lesn. Choz. 1970 t. 23 nr 8 s. 47—52, rys. 1, tab. 3. — W wielu jednostkach gospodarczych co roku przeprowadza się kapitalny remont 40—68% posiadanych ciągników i samochodów a koszty dochodzą nawet do 50% ceny maszyn. Aby obniżyć koszty napraw należy wprowadzić system wymiany całych zespołów. Takie remonty muszą być prowadzone w specjalnych warszta-

307

IBL

tach zaopatrzonych w dostateczne zapasy części. Zespoły można wymieniać w razie uszkodzenia albo po określonym czasie pracy. Drugi sposób zapobiega powstawaniu przerw w trakcie pracy. Jest on szczególnie wskazany w gospodarstwach leśnych. Taka organizacja napraw umożliwia zmniejszenie wydatków na remonty oraz skrócenie czasu bezproduktywnego przestoju maszyn. Podano schemat organizacyjny bazy remontowej w gospodarstwie leśnym. (W. C.).

206

333 : 352 (437)

IBL

Svenda A.: Kde hledat rezervy v práci dřevorubců. **Gdzie szukać rezerw w pracy drwali.** Lesn. Práce 1970 t. 49

nr 5 s. 208—212, rys. 1. — Porównanie rezultatów osiąganych przy cięciach trzebieżowych w CSRS i Szwecji wska-

zuje, że wydajność robotnika czeskiego jest prawie dwukrotnie mniejsza niż szwedzkiego. Zwiększenie wydajności jest możliwe przez zrezygnowanie z wyróbki małowartościowych wierzchołków, zmianę techniki pracy przy okrzesywaniu strzał i wyróbce sortymentów (do czego niezbędne jest odpowiednie wyposażenie robotników) oraz pełniej-

sze i właściwsze wykorzystanie czasu (obecnie na pracę produkcyjną zużywa robotnik tylko 76% czasu) i energii drwała. Zastosowanie tych środków w omawianym przypadku pozwoliło zwiększyć dzienną wydajność robotnika do 8,90 m³ (182% dotychczasowej wydajności). (S. K.).

207

36

IBL

Kapustin V. A.: O konstrukcii valočno-paketirujuščich mašin. **O konstrukcji maszyn ścinkowo-zrywkowych.** Lesn. Choz. 1970 t. 23 nr 6 s. 50—52, rys. 1, wyk. 2. — Na podstawie analizy wydajności i technologii pracy maszyn do ścinki i zrywki drzew, stwierdzono, że najwydajniej pracują one przy ścinie drzew cienkich o masie 0,25—0,35 m³.

Przy grubszych drzewach wydajność pracy znacznie maleje. Do ścinania drzew tam, gdzie chodzi o zachowanie podrostu, należy stosować maszynę „Dzięcioł 1D” lub WPM o dużym zasięgu; do przygotowania dróg zrywkowych — maszynę WPM o małym wysięgu żurawia. (W. C.).

208

383.7

IBL

Adámek I.: Mechanizované svahování sekundárních odvozních cest. **Zmechanizowane przygotowanie stokowych dróg wywozowych drugiego rzędu.** Lesnictví 1970 t. 16 nr 7 s. 593—606, fot. 3, tab. 2, wyk. 5, bibliogr. poz. 7. — W związku z ogólnym brakiem sprzętu mechanicznego do budowy dróg stokowych, zwłaszcza do wyrównywania i profilowania, zaprojektowano specjalne urządzenie do skarpowania jako adapter

do spychacza D-157. W trudnych warunkach leśnych na cięższych glebach spychacz z takim urządzeniem wyrównuje drogę i profiluje skarpe na odcinku od 400 do 900 mb w ciągu 8 godz. (przy szer. drogi 4,5 m), zależnie od nachylenia stoku. Na glebach słabo i średniospoistych wydajność ta jest większa. Urządzenie skarpujące można montować również na ciągniku 7-50. (S. K.).

4 SZKODY W LESIE. OCHRONA LASU

209

41

IBL

Položencev P. A., Zolotov L. A.: Diagnostika sostojanija derev'ev sosny sposobom igloukalyvanija. **Rozpoznawanie stanu zdrowotnego drzew sosny za pomocą wbijania igieł.** Lesn. Choz. 1970 t. 23 nr 7 s. 60—63, rys. 1, tab. 2. — Dotychczas stan zdrowotny drzew określano przez obserwowanie intensywności wycieku żywicy ze świeżo zrobionych ran. Sposób ten powodował powstawanie dużych ran. Opracowany sposób polega na wykonaniu małych ranek przez wbicie w drewno specjalnych igieł na

głębokość 4—5 mm. Można też go stosować na cienkich gałązkach, pączkach a nawet igłach. Głębokość wbicia igieł wynosi około połowy grubości badanego organu. Po określeniu czasu, jaki upływa od momentu wbicia igieł do pojawienia się pierwszej kropli żywicy a następnie kropel ze wszystkich ran, ze specjalnych tabel odczytuje się wskaźnik stanu zdrowotnego drzewa. Badania przeprowadzono na sosnach kilku gatunków. (W. C.).

210

411 : 453 — — 145.7 x 19.96
Melolontha hippocastani

IBL

Ochotnikov V. I.: Rol' patogennykh mikroorganizmov v izmenenii čislenosti vostočnogo majskogo chrušča. **Rola drobnoustrojów chorobotwórczych w**

zmianie liczebności chrabąszcza kasztanowca. Lesn. Ž. 1970 t. 13 nr 3 s. 157—159, fot. 2, tab. 2, bibliogr. poz. 3. — Podano wpływ poszczególnych środ-

ków pobudzających choroby u chrobaczka kasztanowca, przy czym — jak wykazały doświadczenia — najwięcej osobników zginęło od chorobotwórczego

grzyba *Beauveria tenella*; o wiele mniejszy procent przypada na bakterie i pierwotniaki, najrzadziej spotykano grzyb *B. bassiana*. (R. M.).

211

414.4 : 156.2

IBL

Martynov E. N.: Vlijanie preparatov grupy 2,4-D na dikich teplokrovnyh životnyh. **Wpływ preparatów grupy 2,4-D na dzikie zwierzęta stałocieplne.** Lesn. Choz. 1970 t. 23 nr 6 s. 57—59. — Coraz powszechniej stosuje się pestycydy i herbicydy. W związku z tym pojawiają się liczne informacje o szkodli-

wym ich wpływie na zwierzęta stałocieplne. Przeprowadzono specjalne badania, w wyniku których stwierdzono, że przy poprawnym stosowaniu preparaty z grupy 2,4-D nie działają szkodliwie na zwierzęta. Określono dawki śmiertelne dla poszczególnych grup zwierząt. (W. C.).

212

425.1 — — 174.7

IBL

Zabolotnova Z. I.: Ustojčivost' chvojnyh porod k zgrjazneniju vozducha. **Oporność gatunków iglastych na zanieczyszczenia powietrza.** Lesn. Choz. 1970 t. 23 nr 6 s. 87—90, rys. 2, wyk. 1. — Nie wszystkie gatunki drzew są jednakowo odporne na dymy. Lepiej znoszą je gatunki liściaste (topole, dąb szypułkowy, wiąz posp., olsza szara, robinia), a z iglastych — np. modrzew japoński, metasekwoja, sosna czarna. Drzewa, których igliwie pokryte jest

woskowym nalotem, są bardziej odporne. Drzewa mające liście i pędy pokryte kutnerem zatrzymują znacznie więcej pyłów od gatunków o gładkich liściach i pędach. Oprócz poszukiwania form odpornych można hodować mieszańce (jak np. modrzew *europaeus*), bardziej odporne od form rodzicielskich na zanieczyszczenie powietrza. Mineralne nawożenie drzew azotem (120—150 kg/ha) ma wzmacniać odporność sosny na zanieczyszczenie powietrza. (W. C.).

213

44 : 236.4

IBL

Dračkov V. N.: Vlijanie boleznij i povreždenij na estestvennoe vozobnovlenie eli. **Wpływ chorób i uszkodzeń na naturalne odnowienie świerka.** Lesn. Choz. 1970 t. 23 nr 8 s. 57—59, tab. 1, wyk. 1. — Na podstawie wyników 6-letnich badań stwierdzono, że w ciągu pierwszych 10 lat, na skutek porażenia przez grzyby lub uszkodzeń wypadła, w zależności od siedliska, 73—86% samosiewu. Najwięcej siewek wypadła w 3—4 roku życia na zrębie. Z tego wzglę-

du zabiegi ochronne zmierzające do stworzenia dobrych warunków rozwoju samosiewu na zrębach powinny być prowadzone przez pierwsze 5 lat. Przy wyrębie drzewostanu bezpośrednio po roku dobrego urodzaju nasion, pozostająca przy życiu liczba siewek wystarcza dla uzyskania dobrego odnowienia zrębu; przy średnim i słabym urodzaju trzeba przeprowadzić podsiew lub posadzenie. (W. C.).

**6 URZĄDZANIE LASU.
EKONOMIKA GOSPODARSTWA
LEŚNEGO.
ADMINISTRACJA I ORGANIZACJA
GOSPODARSTWA LEŚNEGO**

214

628

IBL

Olerinskij V. Ja.: Kakim dolžen byt' le-soustroitel'nyj proekt. **Jaki powinien być operat urządzania lasu.** Lesn. Choz. 1970 t. 23 nr 8 s. 42—43. — W opracowywanych obecnie wytycznych dotyczących treści operatu urzędzeniowego przewiduje się rozszerzenie informacji z za-

kresu charakterystyki warunków przyrodniczo-leśnych, projektowanych zabiegów gospodarczych. Autor jest zdania, że nowe wytyczne nie odpowiadają aktualnym potrzebom. Niepotrzebne są dane dotyczące porównania rozmiaru cięć sanitarnych zalecanych w poprzed-

nim planie urządzeniowym z rozmiarem za dwa ostatnie lata, poziomu dotychczasowego zmechanizowania prac melioracyjnych, wydajności żywicowania, poziomu mechanizacji i typów maszyn stosowanych przy pozyskaniu, płynności kadr i przyczyn tego, wykonania w ostatnim dziesięcioleciu cięć pielęgnacyjnych w poszczególnych leśnictwach,

215

Sokolovskaja O. E.: Naš lesoustroitel'nyj proekt. **Nasz operat urządzania lasu.** Lesn. Choz. 1970 t. 23 nr 8 s. 40—41. — Operaty urządzeniowe wg autorki są zbyt obszerne, co znacznie przedłuża czas ich opracowywania a gospodarzom lasu utrudnia korzystanie z nich. Należałoby usunąć z operatów opisy dotyczące roli i znaczenia gospodarstwa dla ekonomiki rejonu, zagadnień podziału lasów na grupy i kategorie, zlikwidować

216

Habsburg-Lothringen U.: Sind Knickschlepper und Forststrassen Gegensätze? **Czy ciągniki przegubowe i drogi leśne stanowią przeciwieństwa?** Allg. Forstztg 1970 t. 81 nr 6 s. 166—169, bibliogr. poz. 13. — Przeprowadzono analizę wpływu różnych metod zrywki na optymalną gęstość dróg. Określono optymalną gęstość dróg przy zrywce za pomocą ciągnika przegubowego. Gęstość dróg wywozowych nie powinna być mniejsza niż 20 mln/ha przy zrywce jednostronnej, natomiast przy zrywce

zmechanizowania i technicznego poziomu zabezpieczenia przeciwpożarowego, siły wiatru w poszczególnych miesiącach, opisu gleb w leśnictwach, dokładnego opisu agrotechniki prac odnowieniowych. Proponowane zmiany nie powinny być przyjęte bez dyskusji i wprowadzenia korekty. (W. C.).

628

IBL

wać zestawienia zalecanych wieków rębności, ekonomiczne i hodowlane uzasadnienia przyjętego rozmiaru użytkowania oraz porównania rozmiaru pozyskania, określonego z wyliczonych etatów i przyrostu. Nie ma celu podawanie szczegółów co do zwalczania szkodników lub zakładania upraw, ponieważ jest to omawiane w instrukcjach. Należałoby oprócz spisu treści wprowadzić skorowidz tematyczny. (W. C.).

686.3 : 375.4

IBL

dwustronnej może być o połowę mniejsza. Przy drodze wywozowej w odległości 500—700 m powinny się znajdować małe składnice manipulacyjne (35 × 7 m) do składowania drewna zrywanego przez ciągniki przegubowe. Optymalną sieć dróg ustala się na podstawie minimalnych kosztów ponoszonych na zrywkę oraz budowę i konserwację dróg. Porównano koszty zrywki za pomocą ciągników przegubowych ze zrywką konną. (L. J.).

7 ZBYT PRODUKTÓW LEŚNYCH. EKONOMIKA TRANSPORTU LEŚNEGO I PRZEMYSŁU DRZEWNEGO

217

722.1 (47)

IBL

Maydell H. J.: Die Entwicklug des Holzexports der Sowjetunion und ihre Auswirkung auf die europaische Holzwirtschaft. **Oddziaływanie eksportu drewna z ZSRR na europejską gospodarkę drzewną.** Forstarchiv 1970 t. 41 nr 6/7 s. 109—115, tab. 12, bibliogr. poz. 34. — Wywóz drewna z Rosji rozpoczął się w średniowieczu. Poważny rozwój nastąpił w latach 1850—1913, po rewolucji zanotowano spadek, w latach 1929—1937 ponowny wzrost, po czym znów spadek. Dopiero w latach sześćdziesiątych nastąpił trwający dotychczas wzrost. ZSRR posiada 915 mln. ha

lasu. Sieć dróg jest jednak nie wystarczająca, a całe połacie kraju są bezleśne. 500 mln ha znajduje się na dalekiej Syberii, a na część europejską przypada 18% zapasu i 70% pozyskania. Kraje europejskie w r. 1965 importowały łącznie 47 mln m³ drewna z czego 40% z ZSRR. Obecnie ZSRR eksportuje do Europy 6% swej produkcji drewna, co zaspokaja ok. 6% europejskiego zapotrzebowania. Według prognoz ECE/FAO europejskie zapotrzebowanie importowe osiągnie w r. 1980 66 mln m³, które w co najmniej 50% będzie realizowane z ZSRR. (W. B.).

8 PRODUKTY LEŚNE I ICH UŻYTKOWANIE

(M. in. struktura i własności drewna.
Sortowanie. Wady drewna)

218

848

IBL

Platzer H. B., Wippermann H. I.: Der mechanisierte, zentrale Aufarbeitungsplatz für Starkholz. **Zmechanizowana, centralna składnica manipulacyjna do drewna grubego**. Forstarchiv 1970 t. 41 nr 6/7 s. 141—144, fot. 4, rys. 1, bibliogr. poz. 9. — Omówienie organizacji pracy zmechanizowanej składnicy manipulacyjnej w Austrii. Drewno na zrębie nie jest mierzone lecz znakowane farbą w zależności od miejsca ścinki. Składnica

znajduje się obok tartaku. Przywożone drewno jest mygłowane, korowane, mierzone za pomocą aparatury elektrycznej oraz sortowane według gatunku, jakości, grubości i długości. Cały obiekt ma roczną zdolność przerobową 30 tys. m³ drewna (200 dni roboczych × × 150 m³ dziennie). Praca ogranicza się dotychczas do jednej zmiany dziennej. (W. B.).

9 LASY I LEŚNICTWO W GOSPODARCE NARODOWEJ

219

945.33 : 323.12

IBL

Procházka I., Zloch S.: Odborna příprava dělníků pro práci jednotlivce s motorovou pilou. **Fachowe przygotowanie robotników do jednoosobowej pracy piłą motorową**. Lesn. Práce 1970 t. 49 nr 5 s. 212—216, fot. 5, rys. 1. — Jednym z istotnych czynników postępu w technologii ścinki jest wprowadzenie jednoosobowej pracy piłą motorową. Celowi temu służyły organizowane w 1968 i 1969 r. kursy z udziałem instruktorów szwedzkich. Robotnicy chętnie uczestniczą w takich kursach i stosują w praktyce nabyte wiadomości. Kursy kilkudniowe spełniają jedynie rolę propagandową; dla celów szkoleniowych powinny być organizowane kursy 10-

-dniowe lub dłuższe. Wykorzystując spostrzeżenia z dotychczas przeprowadzonych kursów ścinki, okrzesywania i wyróbki, omówiono ich właściwą organizację i zakres. Dużą pomoc w szkoleniu stanowią wyprodukowane w CSRS filmy instruktażowe i przezrocza. (S. K.).

Autorzy analiz:

L.J. — dr inż. L. Janson

R.M. — mgr R. Malec

S.K. — mgr inż. S. Kocięcki

W.B. — mgr inż. W. Brodzikowski

W.C. — dr inż. W. Chmielewski

W.J. — dr inż. W. Józefaciukowa

Przegląd Dokumentacyjny zawiera jedynie niewielką część analiz dokumentacyjnych z zakresu leśnictwa. Pełna dokumentacja ukazuje się w postaci kart dokumentacyjnych. Centralny Instytut Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej (w skrócie CIINTE), Warszawa Al. Niepodległości 188, przyjmuje zgłoszenia na prenumeratę kart dokumentacyjnych, która może obejmować zarówno całą dokumentację naukowo-techniczną, jak i oddzielne jej działy lub poszczególne zagadnienia i tematy.

Cena 1 karty dok. wynosi w prenumeracie 25 groszy. Zakład Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej Instytutu Badawczego Leśnictwa — branżowy ośrodek informacji leśnictwa — oraz CIINTE wykonują za zwrotem kosztów fotokopie i mikrofilmy publikacji, objętych zarówno przeglądem dokumentacyjnym jak i kartami dokumentacyjnymi.